

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:n lausunto sivistysvaliokunnalle

Asia: VNS 6/2020 vp Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle - Suomen kestävän kasvun ohjelma

Kulttuurin ja taiteen avulla voi elvyttää, parantaa Suomen kansainvälistä kilpailukykyä ja tukea hiilineutraalia muutosta.

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry on tyytyväinen siitä, että luovien alojen merkitys pitkäjänteisesti vaikuttavalle elvytykselle on selonteossa monella tapaa huomioitu. Muistutamme, että Euroopan parlamentti on vaatinut jäsenvaltioita käyttämään vähintään 2 prosenttia elpymisvälineestä kulttuuriin. Kulttuuri- ja taidealan vahvistaminen voi tukea kaikkia Suomen kestävän kasvun ohjelman tavoitteita. Kulttuurilla on voima elvyttää taantuvia paikkakuntia lisäämällä sen elinvoimaa, pitovoimaa ja lumovoimaa.

Erityisesti kiitämme sitä, että uutena selvänä avauksena ohjelmassa on kulttuuri- ja liikuntalähetteen laajentaminen ja vakiinnuttaminen. On hienoa nähdä, miten OKM:n ja STM:n tiivistynyt yhteistyö kulttuurihyvinvoinnin saralla kantaa hedelmää. Kulttuuri ja taide edistävät kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Tämä säästää osaltaan sosiaali- ja terveystaloutta. Erityinen merkitys kulttuurilla ja taiteella on mielen hyvinvoinnin edistäjänä sekä yksinäisyyden ehkäisijänä. Maailmalta löytyy kannustavia esimerkkejä lähetteen tehosta: Iso-Britanniassa Taidetta reseptillä -projekti vähensi yleislääkärikäyntejä 37% ja sairaalakäyntejä 27%.

Luovan talouden tiekartasta vaikuttava kokonaisuus kestävän kasvun ohjelmaan

Kestävän kasvun ohjelman rahoituksen kytkeminen TEM:ssä ja OKM:ssä jo aloitettuun luovan talouden tiekartta -elinkeinopoliittiseen valmisteluun, jonka on arvioitu tuovan lyhyelläkin aikavälillä 10 000 uutta työpaikkaa, olisi mitä pätevintä kasvupolitiikkaa.

Kuten ohjelmassa todetaan, meidän on elinkeinopolitiikassa entistä enemmän ajateltava ekosysteemisestä. Luovien alojen ekosysteemi- ja yhteiskunnallisen lisäarvon lisäksi aloilla on vaikutus myös muiden – erityisesti palvelualojen ja koko tapahtumateollisuuden – kukoistukseen. Lokakuussa 2018 julkaistu valtioneuvoston kanslian tilaama selvitys luovien alojen ekosysteemeistä on edelleen ajankohtainen.

Selvityksessä havainnointiin sekä Suomen luovia aloja, että tehtiin politiikkabenchmarkkausta muihin maihin. Selvityksen mukaan olennaiset opit kansainvälisistä esimerkeistä on se, että luovalle taloudelle ylipäänsä on annettava painoarvoa, luova talous tarvitsee puolustajansa – joko yhden tai useamman organisaation, jonka tehtävä se on, luovan talouden alueelliseen kehitykseen on kiinnitettävä huomiota, luovan talouden ammattilaisten on nähtävä oma taloudellinen potentiaalinsa yksityisellä sektorilla, julkinen tuki on välttämätöntä luovalle taloudelle, luovien alojen koulutusta on uudistettava ja poikkisektoraalista yhteistyötä on lisättävä.

Esitämme, että Suomen kestävän kasvun ohjelman rahoitusta käytetään luovien alojen alueellisiin ekosysteemipalveluihin, joita on esittänyt myös Anne Brunilan johtama Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmä. Ylipäänsä luovia aloja kannattaa rahoittaa ja luovien alojen kasvun esteitä poistaa.

Kulttuurimatkailu nostettava erikseen kehittämis- ja investointikohteeksi

Ratkaisevaa tietysti on - jotta kulttuuri- ja taidealan työllistävä ja elvyttävä potentiaali saadaan aidosti hyödynnettyä - että komissiolle toimitettavaan kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy useita merkittäviä luovien alojen investointi- ja uudistuskohhteita, kustannuksineen ja ajoituksineen. Mahdollisuuksia on lukuisia kulttuurimatkailukohteista digitalisaatiohankkeisiin ja tapahtuma-alan kasvuohjelmaan.

Esimerkiksi kulttuuriperintökohteisiin investoiminen on työllistävää politiikkaa. Pelkästään Suomenlinnan kulttuuriperintökohteen henkilötyövuosivaikutus on neljän Kaipolan tehtaan henkilökunnan kokoluokkaa. Siksi kulttuurimatkailu kannattaa erikseen lisätä ohjelmaan kehittämis- ja investointikohteeksi. Liikkuuhan Euroopan matkailijoista puolet nimenomaan kulttuurin perässä ja Suomessa on tässä käyttämätöntä potentiaalia. Kulttuurin ja taiteen aluetalousvaikutuksista on useasta Suomen kunnasta tuoreita tutkimusesimerkkejä, jotka osoittavat kulttuurin ja taiteen rahoittamisen tuottavan merkittävää tuloa alueelle siten, että kulttuuri, taide ja tapahtumat houkuttelevat ihmisiä paikkakunnalle kuluttamaan rahaa muihinkin palveluihin.

Esitämme kulttuuriviennin strategian valmistelun aloittamista

Kulttuuri- ja taidealan kotimarkkinoilla on kasvun mahdollisuus, mutta kulttuuriviennissä ja kulttuurin kansainvälistämisessä vielä suurempi. Suomalainen taide ja kulttuuri ovat kansainvälisesti korkeatasoisia – sitä ei vain maailmalla tiedetä. Arviomme on, että kulttuurivienti ja kulttuurin kansainvälistäminen kokonaisuudessaan tarvitsisi nykyaikaistavan faceliftin. Korona on muuttanut viennin välineet. Kulttuurin ja taiteen kansainvälistä näkyvyyttä ja kiinnostavuutta, kulttuurivaihtoa ja kulttuurivientiä tehdään jatkossa eri keinoin kuin ennen. Aika entinen ei koskaan enää palaa. Meillä on upeaa teknologista osaamista immersiiivisistä äänimaisemista alkaen, jotka mahdollistavat myös ennennäkemättömän hienot virtuaalisen viennin keinot. Se, mikä puuttuu, on kulttuuri- ja taidealat yhdistävä strategia. Business Finland edistää vain skaalautuvaksi määrittelemänsä kulttuurin kansainvälistämistä, mikä on kapea näkökulma alan moninaisuuteen.

Suomalaiselle kulttuurille ja taiteelle pitäisi luoda vankka sija maailmalla.

Kansainvälistymismahdollisuuksien kautta suomalaisille taiteilijoille ja tekijöille syntyisi uusia ja vahvempia toimeentulon edellytyksiä ulkomailla. Kulttuurivaihto ja taiteilijoiden ja luovien alojen yritysten paremmat kansainväliset yhteydet kasvattaisi ymmärrystämme ja osaamistamme, Suomi ja suomalainen kulttuuri saisi näkyvyyttä, mikä hyödyttäisi kaikkia muitakin vientialoja, Suomi saisi lisää vientituloja ja suomalaisen kulttuurin ja taiteen elinvoima kasvaisi.

Helsingissä 25.1.2021

Rosa Meriläinen
pääsihteeri